

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 54. An in negotijs fidei summarie & de plano procedi possit, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

ti (nā in alijs ad solos Episc. id negotiū spectat) per al-
 terū eorū tantū, videlicet per inquisitorē, qui carce-
 res, et ministros ad hoc habet destinatos, vnicus pro-
 cessus fiat: ita tamē vt Episc. ad Inquisit. secreto trās-
 mittat quidquid nosse poterit et habere cōtra reum
 illum inquisitum, sicut fieri oportere diximus pau-
 lo antea super quōst. 22. cū ageremus de ordine pro-
 cedendi contra absentes. Et profecto nisi ita fieret,
 facile causa omnis, & ordo procedendi confunde-
 retur, ac perturbaretur; & propterea vix inter-
 dum posset veritas inueniri, immo vero hodie
 iā vsu receptum esse videtur hoc ipsum quod nunc
 faciendum admonemus: soli enim Apostolici inqui-
 sitores vnum faciunt processum, vocatis episcopis,
 aut eorū Vicarijs ad omnia illa iudicij acta, quæ sine
 ipsis iure expediri nō possunt, iuxta decretum Cle-
 mē. 1. §. propter quod. de hæret. Ego ab hac cōsuetu-
 dine, nō nisi ex magna causa, putat em recedendum.

Q V A E T I O L I I I.

Quando faciendā sit processuū com-
 municatio, in medio, an in fine.

Q Vinquagesima tertia quæstio est: Vtrum
 in medio causę vel tantum in fine ista com-
 municatio processuum sit faciendā?

Relat. supra
 pag. 125.

Respondemus quōd in fine tantum, quando ni-
 hil restat agendum, aut patet in prædicta extrauag.
 domini Benedicti X l. Ex eo, in qua dicitur sic:
 ex eo quōd quædā nouella constitutio super nego-
 tio hæretica prauitatis a bonæ memoriæ Bonifacio
 Papa VIII. prædecessore nostro edita continet, q̄
 in ipso negotio per diocesanos Episcopos & inquisi-
 tores super eodem facto inquiri valeat cōmuniter
 uel diuisim: & si diuisim processerint, teneantur
 sibi inuicem communicare processus: Nos consu-
 lere uoluistis, quādo & quotiēs sit ista processuum
 communicatio faciendā: Nos autem de Fratrum
 nostrorum consilio, intelligendo diocesanos, &
 inquisitores tunc demum diuisim procedere, cum
 ij & illi separatim, non quando Episcopi tantum,
 uel inquisitores tantum procedunt: Consultationi
 vestrę breuiter respondemus; quōd quando vtri-
 que procedunt seiuictim, sibi debent in fine tan-
 tum, dum nil restat agendum, nisi quōd solum
 sententia promulgetur, communicare processus. &
 infra: Vnum sane casum excipimus, si alter com-
 mode non possit procedere, nisi alterius actis ui-
 sis: Ex hac enim causa semel tantum (vt fraudi lo-
 cus non fiat) in toto negotio copia tribuatur.

C O M M E N T. C I I.

V Na est conclusio, videlicet, In fine tantum causę
 debet fieri processuū cōmunicatio, quādo ni-
 hil restat agendū: nisi alter commode procedere nō
 posset: nisi alterius actis visis: tunc enim semel pro-
 cessus copia esset tribuendā ante finem causę.

Hæc assertio nulla nostra indiget declaratione,
 cū sit per se apertissima. videto interim Cæpegium
 apud Zanchinum. c. 8. vers. processum. & Reperto-
 riū inquisito. verbo: cōmunicare. §. sed quomodo.

Occurrit tamen hoc loco difficultas necessario ad
 me diluenda, An cū diuisim proceditur, ante tor-
 ram fieri debeat processuū communicatio. & verius
 est oportere fieri cōmunicatiōē; quoniā cum senten-
 tia interlocutoria super tormētis per vtrumque si-
 mul, Episc. scilicet, et inquisit. proferrī debeat. Clem.
 1. de hæret. §. propter quod. vers. duro tamē necessa-
 riū est, ut indicia, ex quibus reus torquendus est, ab
 vtroq; videatur: aliter enim nō poterit iudicari, an
 sint sufficiētia ad torturā nec ne. ita Reper. inquisit.
 verbo, cōmunicare. §. sed quomodo vers. et similiter.
 & Campegius apud Zanchinum præcitato loco.
 Sed hoc intelligendū est; quando reus torquendus est:
 nam si testis esset torquendus, tunc non oporteret
 processus communicare, cum vterq; per se testis
 torqueri possit in hoc tribunali, iuxta doctrinā tra-
 ditam ab Eymérico infra in hac 3. parte, q. 73. vbi
 dixi. interim videto Zanchini tract. de hæret. c. 14.

Q V A E S T I O L I V.

An in negotijs fidei summarie, & de
 plano procedi possit, &c.

Q Vinquagesima quarta quæstio est Vtrum in-
 quisitor possit procedere in negotijs fidei
 summarie, simpliciter, de plano, & absque
 aduocatorum, & iudiciorum strepitu, & figura?

Respondemus quōd sic, iuxta c. Statuta. de he-
 ret. lib. 6. ubi dicitur sic: Statuta quædam felicis re-
 cordationis Innocentij, Alexandrij, & Clementis
 prædecessorum nostrorum quibusdam declaratis,
 & additis recentibus; concedimus, q̄ in inquisi-
 tionis hæretica prauitatis negotio procedi possit
 simpliciter, & de plano, & absque aduocatorū ac
 iudiciorum strepitu, & figura.

Idem habetur in priuilegijs antedictis.

C O M M E N T. C I I I.

P ossunt inquisitores procedere simpliciter, &
 de plano, vt statuit Bonifacius VIII. cuius est
 rescriptum in dicto cap. Statuta. de hæret. lib. 6. quo
 vtitur hoc loco Eymericus.

Verum ante Bonifacium multi annis idē sancie-
 rat Alexander III. anno Domini MCCLl. rescri-
 pro quodā incipere: Cupientes, ut inquisitionis ne-
 gotiū. & Urbanus III. anno Domini MCCLXl.
 alio rescripto incipiente: Licet ex oibus item In-
 nocentius III. quæ vidimus authentica in archiuis
 Inquisitionis Bononiensis. & in bibliotheca Illustris-
 simi Cardinalis Felicis & Peretti Montealto, quæ
 ex Assisio afferri iussit, vt alibi scripsi plenius.

Est autē magnū, & singulare hoc priuilegiū: quo
 niam iudex, qui potest procedere simpliciter, & de
 plano, nō cogitur omnē ordinē iudicariū seruare:
 nā hæc verba inter cætera hoc operantur, vt si quid
 omisum sit ex ordine iuris, non propterea processus
 vitietur, vt pulchre tradit glossa in dicto c. Statuta.
 de hæret. lib. 6. verbo, figura. dummodo substantialis
 causę & iudicij nō ommittatur. nam tunc processus
 etiā in causa hæresis vitietur: neque enim possunt
 negari

negari appellationes ab interlocutoria, nec legitima A
defensiones, & similia, que a natura potius quam a
iure concedi omnibus videntur.

Iam huius privilegii meminerunt Oldradus cons.
113. incipien. in iudicio. Corneus consil. 315. lib. 2.
& ceteris copiosius Gondissalvus tract. de heret. q.
12. ex quo accipiet lucem hac questio. cetera huc
spectantia tradam sequenti commentario.

QVAESTIO LV.

De intellectu verborum, procedere sum
marie, simpliciter, & de plano.

S V M M A R I V M.

- 1 Cū summarie proceditur, quæ nã omitti possint.
- 2 Probationes ac defensiones legitima non præter
mittende.
- 3 Neque citatio, & iuramentum de veritate di
cenda.

Quinquagesima quinta questio est: Quo
modo intelligantur ista verba, scilicet,
procedere summarie, simpliciter, & de
plano, & absque advocatorum & iudiciorum
strepitu, & figura?

Respondemus, quod hoc declaratur de verbo
signif. c. Saepè. in clemem. ubi dicitur sic: Saepè cõ
tingit, q. causas committimus, & in earum aliqui
bus simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & fi
gura iudicij procedi mandamus: de quorum signi
ficatione verborum à multis contenditur, & quali
ter procedi debeat, dubitatur: Nos autem dubita
tionem huiusmodi (quantum nobis est possibile)
decidere cupientes, hac in per petuã ualitura con
stitutione sancimus, ut iudex, cui taliter causam
committimus, necessario libellum non exigat, litis
contestacionem non postulet, tempore etiam fe
riarum ob necessitates hominum indulgarum a iu
re procedere ualeat: amputet dilationum mate
riam, litem quantum poterit faciat breuiorẽ, exce
ptiones, appellationes, dilatorias, & frustratorias
repellendo partium advocatorum, & procuratorum
contentiones, & iurgia, testiumq; superfluum
multitudinem refranando.

2 Non sic tamen iudex litem abbreviet, quin
probationes necessariz, & defensiones legitima
admittantur.

3 Citationem uero, ac præstationem iuramenti
de calumnia uel malitia, siue de ueritate dicenda,
ne ueritas occultetur, per commissionem huius
modi intelligimus non excludi.

COMMENT. CIIII.

Dicitur Emericus superiori questione, privile
gium esse inquisitoribus tributum, ut in fidei
sancionem, quod citius, & absq; fraudibus negotia reli
gionis tractentur, possint procedere simpliciter, & de
plano: nunc iure optimo docet, qua ratione uerba hæc
intelligi debeant. et si iura disputacionis est, ordinẽ et
solemnitates a iure alias requisitas non esse necessa

rio obseruandas: ille tamẽ omittẽda nõ sunt, que ad
substãtia cause spectãt, hoc est illa, sine quibus nec
iuste, nec recte aut comode negociũ tractari possent.

Olim ante tempora Clementis V. cuius est hæc cõ
stitutio, ualde fuit cõtrouersum de significatione ha
rum uocum, nempe, Simpliciter & de plano, sine
advocatorum, & iudiciorum strepitu, & figura iu
dicij. Et multa sunt ab Hostiensis, & alijs antiquis
interpretibus, qui ante Clemẽtem V. floruerũt, dicta
in c. olim de accusatio. & i dicto. c. statuta. ubi glossa
uerbo, figura. de heret. lib. 6. que per hoc re scriptũ
sunt aut declarata, aut penitus sublata: ideoq; cauẽ
dum in hac parte ab illis glossematiz.

B Nunc uero qua ratione hoc re scriptum in causa
hæresis locum sibi uendicat, tradunt nostri (hoc est,
illi qui aduersus hæreticos scribunt) multis locis, eo
piose Tabienis in summa uerbo, inquisitor. §. 38. Car
uerius tractat. de heret. num. 103. vers. Et an ordi
nem. Repertorium inquisit. uerbo, ordo iudiciarius,
§. sed quo ad telam iudiciariam. Franciscus Squilla
censis tract. de fide catho. c. 27. Ioannes Roias sing.
145. incipien. Ordo iudiciarius. & omnes quos supe
riori commentario citauit.

Itaq; cum summarie procedere possint Inquisito
res, multa expedire possunt, quæ iuri comuni aduer
santur. Primum enim nõ erit necessaria solemnitas re
quisita per libellorũ ff. de accusatio. unde si agatur
in hoc crimine per uiam accusacionis, nõ se inscribet
accusator ad pœnam rationis, ut copiose docui supra
in hac 3. parte, tit. de primo modo procedendi in cau
sa fidei per accusacionem.

Rursus, conclusio in causa non erit necessaria, sed
quoties reus se defendere uoluerit, audiatur, ut tra
dit glossa in clem. saepè. de uerb. signif. & notat Bar
in extrauaganti. Ad reprimendum. atq; ut rno. uer
bo dicã, multa alia poterit omittere absq; uicio, quæ
in alijs causis sunt de iuris præscripto seruanda.

Admonebo tamen, processũ in causa hæresis, quã
tum ad substãtia artinet, ita oportere bene forma
tũ esse, ac si pleno iuris ordine procederetur, ut opti
me obseruauit Tabienis præcitato loco, quẽ sequitur
Locatus in opere iudicali, uerbo, processus. num. 7.

Voco autem substãtia ista, sine quibus iudicium
non potest iuste expediri, ut citationem, iuramenti
præstationem de ueritate dicẽda, probationes legit
mas, exceptiones utiles, appellationes necessarias,
inducias seu terminos competẽtes, & alia huiusmo
di, sine quibus aut uere delictum probari nõ possent,
aut reus non posset se iure defendere, & cetera, quæ
reõ competunt nõ tam civili iure, quàm naturali ra
tione: hæc enim omnia, & si quæ sunt similia, prohibe
ri nõ possunt ab inquisitoribus uirtute huius amplis
simi privilegij.

Que solen
nitates pos
sint omitti
cum summa
rie procedi
tur.

Processus in
causis fidei
quo ad sub
stantialia in
teger esse de
bet.
Que dicatur
substantialia.

QVAESTIO LVI.

An Inquisitor familiam armatam pos
sit habere.

Quinquagesima sexta questio est: Vtrum in
quisitor possit procedere cum armatis,
ad suum officium exequendum?

O o 4 Respon-